

## TEKNOLOGIA

## Negozioa, negozioa da?



DIANA FRANCO

**Z**ein da negozioa? Zelan egin ekonomiki jasangarri jarduera bat? Bada beste gizakiak esplotatu barik ekonomiki jasangarria egin daitekeen jarduerarik? Bada gure sistema ekonomikoan, diruak sortzen duen mendekotasuna eta opor dinamikak eraldatzeko modurik?

Azken astean, negozioa sortzeko bidean, pertsonengan eragin ezberdinak dituzten eta teknologiarik lotuta dauden bi berri izan ditut. Alde batetik, ChatGPT gerrarako eta militarri erabiltzeko debekua kendu egin duela OpenAIk. Intercep webgunean irakurri dut berria, eta bertan Sarah Myers West AI Now institutuko zuzendariak esan duenez, "Gazako zibilei erasotzeko adimen artifizial sistemak erabiltzen direnez, OpenAIren erabilera politikatik 'militarra eta gerra' hitzak kentzea erabakitzeke uneko egokia izan da".

Bestalde, kapitalismoak darabiltzan teknologia eta negozio ereduak erabilita, dinamika kapitalistaren alternatiba bila dabil-tzan gizarte eremuko erakundeek honako galdere dute buruan: sortu daitezke pertsonak esplotatu beharrean boteretuko dituen negozio eredurik? Kontsumitzeko modua asko aldatu da, Internet bidez gehiago erosten dugu. Internet bidez kontratatuturiko zerbitzuak handitzen doaz, baita lanerako pertsonak bilatzeko moduak ere. Dinamika horretan, lan ezberdinetan espezializaturiko plataformak agertu dira: janaria leku batetik bestera eramango dizuten pertsonak kudeatzeko plataformak, autoz leku batetik bestera eraman zaitzaketen pertsonak kudeatzeko plataformak... Prekariatatea egotzen zaie, plataforma horietako lan egiten duten pertsonak tresna huts baina ez baitira. Nola eman buelta errealtate horri? Prestakuntza gutxiko laneskua beharko luketen zerbitzuak eskainiz, teknologia modu intentsiboan erabiliko luketen langileen esku egongo lirakeen plataforma bidezko negozio ereduak sortzea helburu. Egungo kontsumo ereduak egokituz, teknologia eskaini ditzakeen onurak aprobetxatuz eta langileak boteretuz. Ez dut argi egingarria denik: zelan izango duzu boterea, eragin ezin duzun teknologia baten baitan lan egiten duzunean? ●

## NAZIOARTEA



## Genozidioa da, baina lasai

AXIER LOPEZ

**N**azioarteko Justizia Auzitegiak berretsi egin du Hegoafrikaren akusazioa, Genozidioari buruzko Konbentzioari jarraiki. NBEko auzitegiak Israeli agindu dio ekintza genozida oro eragozteko eta Gazara laguntza humanitaria sartzea bermatzeko.

Epaia sendoa da, 17 epaileetatik gehienek bozkatu dute Hegoafrikak eskatzen zituen premiazko neurrien alde. Baina ez du esplizituki agintzen Gazaren aurkako eraso militarra eteteko. Eta horixe da, hain zuzen, Benjamin Netanyahu ospatu duena, eta gaineratu du "Hamaseko munstroen aurkako gerra bidezkoa" egiten jarraituko dutela, "erabateko garaipena lortu arte". Hamasek adierazi du Hagako auzitegiaren erabakia aurrepau garrantzitsua dela, "okupazioa isolatzen eta Gazako krimenak agerian uzten laguntzen duelako", eta Israel xedapen horiek betetzera behartzeko eskatu du.

Beraz, Israeli armak eta bestelako materialak saldu dizkioten estatuek kontu eman beharko lukete. Israelgo kolonialismo, apartheid eta okupazio militarren edozein alderditan parte hartu duten enpresa eta erakundeek entitate sionistarekiko harreman oro eten beharko lukete. Etxetik hasita, CAFek estatu genozidarekin dituen proiektuak bertan behera utzi beharko lituzke. Baina hori, beste mundu batean gertatuko litzateke, bizitza negozioaren gainetik legokeen mundu batean. Ez honetan.

### KONTRAERASOA

Hilabete honen hasieran Netanyahu oso argi azaldu zuen gertatuko zena: "Inork ez gaitu geldiaraziko, ez Hagak, ez Gaizkiaren Ardatzak, ez beste inork". Eta hala, Israelek berehala erreakzionatu du. Errefuxiatu palestinarren sostengurako lan egiten duen Nazio Batuen UNRWA taldearen kontra jo dute Hagako epaia jakin bezain pronto. Zein da argudioa? Israelek erabiltzen dituen maila eta sakontasun berekoa: Nazio Batuen erakunde horretako langile batzuek Hamas babestu dutela diote. Hau da, ostiralean Nazio Batuek diote "genozidioa", eta larunbatean genozidek diote Nazio Batuetakoak terroristak direla. Tristeena da Tel Avivek euria behetik gora egiten duela esanda ere, Mendebaldeko mariatxiek segituan musika jarri diotela gezur sionistari. AEB, Kanada, Australia, Italia, Erresuma Batua, Alemania, Herbehereak, Suitza, Finlandia, Japonia, Austria eta Frantziak eten egin diote finantza-zioa UNRWARI. Hagako epaitegiak esandakoari baino genoziden hitzari men egin diote. Argigarriago ezin.

Sarritan erakutsi digu supremazismo israeldarrak Daviden izarraren puntan jartzen zaiona egin dezakeela inolako ondoriorik jasan gabe, baina azken hilabeteotan marka guztiak hautsi ditu. Nazioarteko legalitatea, Giza Eskubideen Nazioarteko Ituna buru, paper bustia dela berretsi dute, baldin eta legearen urratzailea Mendebaldekoa edo haren laguna bada. ●